

VIEŠO SUPAŽINDINIMO SU UAB „ENERGIJOS ŽARA“ PLANUOJAMO VĖJO ELEKTRINIŲ PARKO ĮRENGIMO IR EKSPLOATACIJOS ŠIAULIŲ APSKRITIES KELMĖS SAVIVALDYBĖS LIOLIŲ SEN., PAKRAŽANČIO SEN., POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA

PROTOKOLAS

2021-05-24

Susirinkimas įvyko 2021 m. gegužės 24 d. 17.00 val. Dėl karantino metu paskelbtų apribojimų vykdyti renginius uždaroje patalpoje, viešas visuomenės supažindinimas su ataskaita organizuotas internetinės vaizdo transliacijos būdu naudojant ZOOM platformą.

Prasidėjus transliacijai PAV dokumentų rengėjas pristatė susirinkimo darbotvarkę bei informavo, kad susirinkimą ves poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV) rengėjo atstovai: pirmininkaus Rosita Milerienė, sekretoriaus – Arūnas Balčiūnas. Prieštaraujančių nebuvo. Iki susirinkimo pradžios visų prisijungusių buvo paprašyta identifikuoti save varde bei teikiant pastabas atgaliniam ryšiui nurodyti savo el. paštą arba pašto adresą.

Viso susirinkime dalyvavo 19 dalyvių. Iki viešo susirinkimo pradžios buvo gauti du suinteresuotos visuomenės pasiūlymai raštu (el. paštu): pasiūlymus pateikė Liolių seniūnijos Baldegių kaimo ir jo apylinkių gyventojai bei visuomeninė organizacija „Auganti Kelmė“. Pasiūlymai pristatyti visuomenei susirinkimo metu, informuota, kad pasiūlymai bus apsvarstyti, atsakymai bus pateikti pasiūlymus pateikusiems visuomenės atstovams bei pridėti prie PAV ataskaitos.

Informavo, kad per 5 darbo dienas po viešo susirinkimo bus parašytas protokolas, su kuriuo bus galima susipažinti PAV dokumentų rengėjo internetinėje svetainėje corpi.lt.

Susirinkimo darbotvarkė:

1. Projekto pristatymas. Pasisakė planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus atstovas Donatas Celešius;
2. PAV ataskaitos pristatymas. Pasisakė VšĮ „Pajūrio tyrimų ir planavimo institutas“ (toliau – PTPI) atstovė Rosita Milerienė ir Julius Morkūnas;
3. Diskusija, klausimai, atsakymai.

Susirinkimo metu kalbėta:

1. **UAB „Energijos žara“ atstovas Donatas Celešius.** Pristatė planuojamą ūkinę veiklą – numatomą vėjo elektrinių (toliau – VE) parką, investicijas, planuojamą naudą vietos bendruomenei, savivaldybei. Informavo, kad UAB „Energijos žara“ yra UAB „Enefit green“ dukterinė įmonė. UAB „Enefit green“ turi didelę patirtį vystant, įrengiant bei eksploatuojant VE parkus. Planuojamas 20 VE parkas, bendra galia 80 MW, prognozuojama metinė elektros energijos gamyba iki 300 GW. Planuojama gamybos pradžia – 2023 metų pabaiga. Projekto teikiama nauda: savivaldybė gautų nekilnojamojo turto mokestį, apie 200 000 eurų per metus, investicijos į parką siektų 95 mln. EUR. Numatoma parama bendruomenėms: 40 000 eurų parama kiekvienais metais, pradėdant nuo VE parko eksploatacijos pradžios. VE parko statybos ir eksploatacijos metu bus įdarbinami vietiniai

gyventojai, kuriamos naujos darbo vietos, vietinės įmonės įtraukiamos į statybų ir eksploataavimo procesą. VE parko keliai stiprinami, renovuojami, nuolat prižiūrimi. UAB „Enefit green“ Lietuvoje rajonuose kur jau yra įrengti ir eksploatuojami VE parkai (Šilutės, Kretingos, Šilalės sav.) vietos bendruomenėms jau yra suteikusi per 700 000 Eur paramos.

2. **VšĮ PTPI, Rosita Milerienė.** Pristatė parengtą PAV ataskaitą. VE parko planavimo procedūros pradėtos nuo 2016 metų, atlikta PAV atranka, kurios metu gautas pritarimas 23 VE įrengimui. Rinkoje atsiradus didesnės galios VE, tam, kad pasiektų 80 MW galią, nebereikia 23 VE, užtenka mažesnio jų skaičiaus. Tam, kad būtų išsiaiškinta, ar yra galimas didesnės galios VE modelio įrengimas, pradėtas PAV procesas, suderinta ir patvirtinta PAV programa bei parengta PAV ataskaita. Pristatė PŪV užsakovą, PAV rengėją, PAV subjektus bei atsakingą instituciją. Pristatė vertintas alternatyvas: „nulinė“ alternatyva – esama būklė; I-a alternatyva – 20 VE parkas, II-a alternatyva – 15 VE parkas įrengiant VE01–VE04, VE08–09, VE11–VE15, VE17–VE20 bei III-a alternatyva – 15 VE parkas įrengiant VE01–VE05, VE07–09, VE11–VE13, VE17–VE20. Pristatė analizuojamas VE technologijas bei VE modelių fizinius-techninius parametrus. Pristatė, kad pagal Atsinaujinančių išteklių energetikos plėtros schemą, kurios sprendiniai yra specialioji Kelmės rajono bendrojo plano dalis, prilyginama vėjo ir saulės elektrinių išdėstymo specialiajam planui, teritorija kurioje numatoma VE parko statyba, patenka į vėjo jėgainių plėtros teritoriją. Pristatė analizuotus aplinkos komponentus ir poveikio aspektus. Pristatė pagrindinius poveikio visuomenės sveikatai aspektus: triukšmas, šešėliavimas, elektromagnetinė spinduliuotė, infragarsas. Pristatė triukšmo ir šešėliavimo ribines vertes bei poveikius, numatomas poveikio mažinimo priemones. Informavo, kaip nustatytos sanitarinės apsaugos zonos. Aptarė poveikį paviršiniam ir požeminiam vandeniui, aplinkos orui ir klimatui, saugomoms ir „Natura 2000“ teritorijoms, miškams, poveikį kraštovaizdžiui bei naudotas vertinimo metodikas, poveikį kultūros vertybėms bei atliktą rizikos vertinimą. Pristatė alternatyvų analizę ir visų nagrinėtų alternatyvų palyginimą. Pristatė, kad pagal atliktą vertinimą II-oji alternatyva yra vertinama kaip palankesnė parko įgyvenimui, taikant PAV metu numatytas poveikio mažinimo priemones. Pristatė tolimesnes PAV procedūras. Pristatė iki viešo susirinkimo pradžios gautas visuomenės pastabas, informavo, kad į pateiktas pastabas bus atsakyta raštu, pastabos, atsakymai bus pateikti PAV subjektams bei atsakingai institucijai kartu su PAV ataskaita.

VšĮ PTPI specialistas J. Morkūnas pristatė poveikio paukščiams ir šikšnosparniams vertinimo dalį. Pristatyti galimi VE parko poveikiai paukščiams ir šikšnosparniams: trikdymas, barjero efektas, mitybinių plotų praradimas, žūtis. Pristatė PAV metu atliktus tyrimus ir jų apimtis. Pristatė šikšnosparnių migracijų ir veisimosi tyrimo metodus, atliktą vertinimą ir rezultatus. Pristatė galimo poveikio mažinimo priemones, jų praktinį įgyvendinimą ir efektyvumą.

3. Diskusija, klausimai, atsakymai:

Deima Pranckūnienė, Tytuvėnų regioninis parkas, paklausė dėl paukščių žūčių vertinimo metodikos ir VE aukščių. Nes šiuo metu tokio aukščio VE dar nestovi, tad kokios patirtimi vadovaujamas.

J. Morkūnas atsakė, kad vadovaujamas VENBIS metodika, tačiau analizuojami planuojamų VE aukščiai ir vėjaračio zona bei pagal stebėjimus nustatytų paukščių skridimo aukščiai ir trajektorijos. Patirties yra iš Lietuvos parkų bei atliekamų stebėjimų.

D. Pranckūnienė, vystytojai neatsižvelgia į rekomendacijas nestatyti ar riboti, ar neturėtų būti griežčiau nurodoma kokiose vietose dėl paukščių negalima statyba. Iš ataskaitos matau, kad tyrinėta tik 2020 metų rudeninė migracija, bet metai metams nelygu. O kas stebės ir kas atsakys už poveikį?

J. Morkūnas atsakė, kad tyrimai atliekami PAV metu, po to numatomi tyrimai metai iki veiklos pradžios. Tyrimai VE parke tęsiami. Pagal patirtį kituose parkuose, parengtas monitoringo ataskaitas tikrino institucijos, auditoriai iš užsienio ir priekaištų mūsų atliekamiems tyrimams neturėjo, o parengtos rekomendacijos buvo įgyvendintos 100 proc. Taikomos ir kompensacinės priemonės, yra parkai, kurie stabdomi dėl poveikio šikšnosparniams. Kituose parkuose, dirbant su šiuo užsakovu, visos rekomendacijos yra įgyvendinamos.

D. Pranckūnienė, kokios yra numatytos priemonės ir ar esate skaičiavę kiek šitame parke VE gali būti stabdomos dėl paukščių ir šikšnosparnių.

J. Morkūnas atsakė, kad dėl paukščių migracijų stabdymai neturėtų būti reikšmingi, nes nėra didelių migracinių srautų, išskyrus žvirblinius paukščius, kurių reikšminga dalis skrenda žemiau pavojingos zonos. Migruoja žąsys, tačiau jos turi 99,8 proc. išvengiamumą dėl žūties. Dėl poveikio, kad bus prarasta teritorija dėl trikdymo – nėra tokių rūšių. Matome potencialius konfliktus su keliomis plėšriųjų paukščių rūšimis ir gandrais, bet tai labai priklauso nuo vykdomų žemės ūkio darbų. Yra dvi šikšnosparnių rūšys migracijų metu, tačiau stebėtos mažos migracijos. Stebėjimo metu, jei bus stebimos gausios migracijos bus rekomenduojama, kurios konkrečiai VE turi būti pristabdytos ar sustabdytos. Šiuo metu ruošiamos naujos poveikio vertinimo rekomendacijos, kuriose taip pat bus numatyta kaip vertinti poveikį ir kada taikyti priemones, ir kurias patvirtinus jau nebeturėtų būti klausimų kas turės ar neturės įgyvendinti ir kokias priemones.

D. Pranckūnienė, ataskaitoje teigiate, kad pastačius VE parką gali 45 proc. sumažėti perinčių paukščių gausumas. Kaip šiuo atveju, ar taip pat gali sumažėti paukščių gausumas?

J. Morkūnas atsakė, kad tai priklauso nuo daugelio aspektų. Turime patirties, kur darėm monitoringą iki VE parko statybų ir eksploatacijos metu. Matome, kad poveikis labiausiai priklauso nuo žemės ūkio veiklos, užsodinimo žilvičiais ar kitais biokuro augalais, ar nusašinus pievą. Šios veiklos kur kas stipriau veikia paukščių gausumą nei VE parkas. Paminėtina, kad vystytojas yra įsipareigojęs prisidėti prie rūšių (pvz. mažųjų žuvėdrų) atkūrimo priemonių, nepriklausomai ar poveikis bus nustatytas. Svarbu, kad į teritoriją ateidamas parkas ne tai, kad neturi padaryti žalos gamtai, bet turi ir praturtinti bioįvairovę.

D. Pranckūnienė, ar yra numatyta paukščių monitoringo programa ir kokias periodiškumais. Ar bus taikomos naujos rekomendacijos?

J. Morkūnas atsakė, kad ataskaitoje yra numatyta, kad monitoringo programa turės būti paruošta kada bus gautas sprendimas, kiek VE elektrinių bus statomas ir nuo to priklausys darbų apimtys. Standartiškai Lietuvoje vykdomas monitoringas apima metus iki VE eksploatacijos pradžios ir po to trys metai po eksploatacijos pradžios. Eksploatacijos metu pastebėjus poveikius, rengiamos rekomendacijos, kurios priemonės, kurioje vietoje turi būti taikomos. Monitoringo programa visada turi atitikti žinomą geriausią praktiką, pasinaudojant ir užsienio praktika, ir turi būti numatytos visos galimos poveikį mažinančios priemonės.

Ilan Ostrovskij paklausė koks konkrečiai monitoringas padarytas, kada pradėtas, kokia jo dabartinė stadija.

J. Morkūnas atsakė, kad šikšnosparnių tyrimai pradėti 2020 metų vasarą. Paukščių tyrimai taip pat, dalis nuo pavasario. Atlikti pilni vasaros, rudens žiemos stebėjimai. Į ataskaitą nespėjome įdėti žiemos ir šio pavasario stebėjimų duomenų. Yra surinkta informacija apie jautrių rūšių perinčius paukščius. Ataskaitoje taip pat panaudoti duomenys iš SRIS sistemos ir iš kitų monitoringų metu maždaug 5 km spindulių atliekamų tyrimų. Iš viso atlikta keli šimtai valandų lauko darbų.

Ilan Ostrovskij paklausė, kas yra tas monitoringas, nes VE nestovi. Kaip poveikis vertinamas, ar tai kompiuterinis modeliavimas, kaip nustatomas galimai žūstančių paukščių skaičius.

J. Morkūnas atsakė, kad praskridusių paukščių tankumas skaičiuojamas į 25x25 m kvadratą. Surinkti duomenys apie skrydžio trajektoriją, aukštį, kryptį sukeliama į GIS formatą. Specialistai pagal būsimą VE aukštį, vėjaračio zonos plotį, pagal paukščių rūšis ir skridimų skaičių išskaičiuoja, kiek paukščių, jei jie skristų „užrištom akim“, patektų į pavojingą zoną. Vertinama kiek paukščių iš viso skrenda jautriame aukštyje (virš 40 m) ir kokios rūšys. Vertinimas apima ne tik modeliavimą, bet yra paremtas realiais duomenimis.

I. Ostrovskij, paklausė, ar įvertinta, kad VE tai ne šiaip tiesus bokštas, bet kad tai VE, kuri yra pati savaime pavojus aukščiam, kad paukščiai šalia VE praranda orientaciją, žūsta dėl generatoriaus veikimą, patenka po sparnais, veikia infraraudonieji spinduliai. Kaip paukščius paveiks VE pavojingieji faktoriai.

J. Morkūnas paaiškino, kad net remiantis ES 2020 metų rekomendacijomis nėra nustatoma infraraudonųjų spindulių poveikio paukščiams. Mes atlikome vertinimus pagal geriausią praktiką ir ES rekomendacijas, tai kas daroma Vokietijoje ir kitos valstybėse. Įvertinome paukščius, kurie skristų pro VE ir vėjaračio zoną, potencialą susidurti. Kad paukščiai po VE žūtų dėl elektromagnetinių laukų nesame užfiksavę. Dažniausiai tai būna traumos. Šikšnosparniams yra poveikis dėl išretinto oro, yra ne tik susidūrimo grėsmė, bet ir baro trauma. Atsižvelgiama į turimą praktinę patirtį, pagal kitas Lietuvos vietas, kur stovi VE parkai ir yra panašus šikšnosparnių skaičiai.

R. Milerienė atsakė, kad PAV metu atlikti paukščių ir šikšnosparnių tyrimai leidžia suprasti esamą aplinkos būklę. Atliekant tik postatybinį monitoringą, neturėtume atskaitos tašką ir negalėtume įvertinti ar pastačius parką atsirado poveikiai, ar pasikeitė perinčių rūšių gausumas ir pan. Šių jau metus trunkančių ir dar tebesitęsiančių tyrimų tikslas yra ne tik prognozuoti poveikį, bet ir nusiimti esamą foną, kuris ateity leis geriau įvertinti poveikius veikiant parkui.

I. Ostrovskij pastebėjo, kad jei bus pastatytas parkas, jo taip lengvai po metų ar dviejų nenugriausi.

R. Milerienė atsakė, kad stovint VE ir žinant poveikį bus galima sėkmingai pritaikyti specialias priemones.

I. Ostrovskij, specialistas paminėjo, kad nustačius poveikį gali būti taikomos tokios priemonės kaip lizdaviečių kėlimas ar pan. Ar tai nebus invazija į gamtą, jei lizdavietė statoma ten kur jos nebuvo, imamasi kitų priemonių, kurios nėra natūralios ar tai nebus dvigubas poveikis.

D. Celešius atsakė, kad vystomuose parkuose taikomos priemonės pagal rekomendacijas. Veikiančiuose parkuose taikomos stabdymo priemonės, kurios kainuoja. PAVo rengimo metu svarbu įvertinti galimą poveikį tose koordinatėse, kuriose numatėme VE statybą, kartu vertinant ir rotoriaus diametrą. Tada statybos metu vyks monitoringas, kurio metu nustatysime ar iš tikrųjų koks nors poveikis yra. Ir po statybų vykdysime dar kartą monitoringą. Visa informacija bus pateikia Agentūrai, VSTT. Visas rekomendacijas, kurias surašo specialistai mes stengiamės įgyvendinti. Geriausia būtų, jei būtų įmanoma jau šiandien pasakyti, kad viena ar kita jėgainė turės didesnę poveikį ir tada mes galėtume jos iš viso nestatyti ir tuo būdu nei sau kenkti, nei paukščiams kenkti. Tačiau šiai minutei 100 proc. žinoti, kad nepraskris, nei vienas paukštis turbūt neįmanoma. Todėl pastačius parką, jei bus poveikis, bus rekomendacijos, imsime priemonių.

J. Morkūnas, atsakė, kad dirbtinių lizdų kėlimas jautrioms VE poveikiui rūšims yra tas pats kas iškelti inkilą varnėnui. Lietuvoje tas yra daroma, yra atkuriamos populiacijos. Esu vienas iš lizdų pelėsakaliams kėlimo ant aukštos įtampos laidų atramų projekto iniciatorių. Taip pavyko šalies populiaciją padidinti 150 proc. Dažnai rūšys, apie kurias kalbame, kenčia nuo miškų kirtimo, žemės ūkio veiklos. Todėl kompensacinės priemonės, padeda sumažinti gamtai padarytą žalą bei prideda papildomą vertę.

I. Ostrovskij, minėjote, kad esant poveikiui bus stabdomos VE. Kur yra riba, kai jau reikia stabdyti VE. VE generuoja energijos kiekį, stabdymo procesas užima laiko, o jei tiekama elektra į perdavimo tinklą – kaip bus kompensuojami praradimai dėl tokių stabdymų.

J. Morkūnas, atsakė, kad kalbant apie šikšnosparnius, jie skraido kai yra silpnas vėjas. Esant vėjui 7 m/s, jie praktiškai nebeskraido, esant vėjui 6 m/s – skraido tik apie 20 proc. Mes rekomenduojame stabdyti VE intensyviausios šikšnosparnių migracijos metu, t. y. nuo dešimtos valandos vakaro iki antros valandos ryto, kai vėjo greitis yra nuo 3,5 iki 6 m/s. Tokiu būdu VE stovėtų tik tuo metu, kai skraido 90 proc. šikšnosparnių. Nuo 6,5 m/s šikšnosparniai beveik nebeskraido. Jei šios sąlygos sutampa – silpnas vėjas, rugpjūčio mėnuo, nuo 10 iki 2 val. ryto – VE stovi ir leidžia šikšnosparniams praskristi. Priklausomai nuo vietovės, pagal stebėjimus, laikas gali būti parenkamas ir užprogramuojamas VE valdymo sistemoje.

D. Celešius atsakė, kad energijos praradimai dėl stabdymo yra užsakovo. Todėl atliekant PAV siekiama padaryti maksimaliai tikslų monitoringą, kad pastačius brangius įrenginius nereiktų jų stabdyti pusę laiko. Jau eksploatuojamuose parkuose specialistai atlieka monitoringus, tikrina VSTT ir jie pasako, ties koku žūčių ar praskridimų skaičiumi jau reikia imtis vienokių ar kitokių priemonių. VE gali būti stabdomos rankiniu būdu būnant jėgainėje, gali būti stabdomos kompiuteriniu būdu, jeigu yra greitis stabdymas – sustoja gana greitai. Taip pat gali būti suprogramuotas stabdymas kontroliuojančioje sistemoje SCADA.

Jolita Koryznieńė-Butkutė, pastebėjo, kad Kelmės rajonas pasižymi didele gausa planuojamų VE. Kyla klausimas kaip įvertinas galimas suminis poveikis paukščiams ir šikšnosparniams, kitų parkų galima įtaka. Ar tai buvo vertinta?

J. Morkūnas, atsakė, kad yra vertinta, ataskaitoje yra suminio vertinimo skyrius. Įvertinti planuojami parkai Kelmės rajone bei parkas Raseinių rajone, kuris yra tik už rajono ribos. Vertinat poveikį

įvertinta, kad jei vienas parkas neturi reikšmingos įtakos, tai sudėjus dviejų parkų – poveikis jau gali turėti reikšmingumo. Tas ataskaitoje yra aprašyta. Raseinių VE parkas yra šiek tiek piečiau, ten numatomas poveikis vienoms rūšim, čia šiek tiek kitoms, tad poveikiai šiek tiek skiriasi ir jie yra įvertinti.

R. Milerienė papildė, kad vertinant poveikį atsižvelgta į rūšių specifiškumą, jų mitybinius plotus ir migracijos kryptis. Suminio poveikio vertinimas ir valstybinėse institucijose yra po padidinamuoju stiklu, ne tik triukšmo ar šešėliavimo suminis poveikis, tačiau prašoma atlikti ir suminio poveikio biologinei įvairovei bei kraštovaizdžiui vertinimą.

I. Ostrovskij, žinote tokią sąvoką kaip „lockout“as“, tai toks dalykais, kai tam tikru momentu tinkle iš viso nėra elektros. Daugiausia tai būna JAV, bet greitai bus ir Lietuvoje dėl VE. Jei VE stabdoma, ji nepagamina numatyto elektros kiekio. Klausimas ar yra tokios didžiulės atsargos, kad būtų galima užtikrinti sistemos veikimą, ar gresia „lockout“as“?

D. Celešius atsakė, kad VE parkų vystymui imamos tinklų sąlygos iš Litgrid'o. Lietuvoje galioja ES perdavimo į tinklą taisyklės. Dėl stabdymų yra daug realių pavyzdžių. Pvz. įvyksta VE apledėjimas, dėl ko gamyba mažėja 60 proc. Lūžta sparnų guoliai, genda greičių dėžės. Atsitikus tokiam atvejui svarbu informuoti LITGRID, o visi kiti nuostoliai, kuriuos patiriam dėl negaminamos elektros energijos yra mūsų. Dažniausiai taip nebūna, kad visas parkas ima ir sustoja, tačiau būna ir tokių atvejų, ypatingai ekstremalaus vėjo sąlygomis virš 25 m/s, kai atsijungia visas parkas nuo tinklų. Su tinklais šis dalykas yra derinamas. Jeigu yra suplanuotas VE parko stabdymas ar darbo pradėjimas ties didesniu vėju, tai nėra jokių problemų. Nuo 2009 metų eksploatuojame VE parkus, šiai minutei turime veikiančių 140 MW, neturėjo jokių problemų, nors ir taikome minėtas stabdymo priemones.

I. Ostrovskij, vienas iš jūsų partnerių, „E energija“, kuri vysto Telšiuose, kaip jie patys vadina – patį moderniausią Lietuvoje parką, ir 100 proc. pagamintos energijos bus eksportuojama į Estiją. PAV ataskaitoje kalbama apie nacionalinį saugumą ir nacionalinius interesus. Manau, kad tokie atvejai bus ir Kelmėje, kai pagaminta energija 100 proc. kelias į Estiją, nes jūs atstovaujate Estijos įmonę, tai kurioje vietoje nauda valstybei ir konkrečiai Kelmės rajonui?

D. Celešius atsakė, kad teisingai pastebėta, kad įmonė UAB Enefit Green yra „Eesti Energija“ dukterinė kompanija, Estijos valdoma įmonė. E energija pasirašė energijos pardavimo sutartį su Estijos kompanija. Lietuvoje turime įmonę UAB Enefit, kuri yra tos pačios Estijos įmonės dukterinė įmonė ir prekiauja elektros energija Lietuvoje, yra nepriklausomas tiekėjas. „E energija“ neparduoda visos energijos į Estiją. Struktūra yra tokia, kad pagaminta elektros energija grąžinama Lietuvos vartotojams ir parduodama būtent „žalia“ vėjo energija. Vėliau gal bus ir kitų energijos perdavimo variantų.

I. Ostrovskij, kiek šio konkrečiai parko pagamintos energijos liks Lietuvoje? Cituojant jūsų vadovą, kai buvo skelbiami energijos aukcionai, jis pasakė, kad: „mes nematome prasmės dalyvauti aukcione, kurio laimėtojas turi užtikrinti projekto komercinę veiklą nuo A iki Z, o siūlomas priedas neužtikrina jokio investicijos saugumo ir dar daugiau – prisiimami papildomi įsipareigojimai“. Jei visi vėjininkai atsisako aukcionų, ES parmos, ir akcentuoja, kad tai tik biznis, bet tuo pačiu metu sako, kad tai yra

nacionalinis interesas. Manau, kad spekuliuojama nacionaliniu interesu, nes jūs priklausote nuo Estijos vyriausybės.

D. Celešius pakomentavo, kad 2018 metais yra priimta Nacionalinė strategija, pagal kurią Lietuva viena iš pirmųjų ES užsibrėžė pakankamai rimtus tikslus su atsinaujinančia energetika – iki 2030 metų 50 proc. gamybos, iki 2050 – 100 proc. atsinaujinanti. Tuomet atsirado aukcionai, buvo sakoma, kad bus parama vėjo ir saulės energijos vystymui ir tuo būdu bus galima užtikrinti žalios energetikos vystymą ir nacionalinės strategijos įgyvendinimą. Bet kuomet aukcionuose be visos biurokratijos, dalyvavimo mokesčio, ilgo dalyvavimo laikotarpio, priedas prie tarifo buvo pasiūlytas lygus beveik 0 eur. Parkai vystomi ilgą laiką, investicijos daromos ilgą laiką negaunant grąžos, todėl buvo rastas kitas kelias – PPA, t. y. „power purchase agreement“ – elektros energijos ilgalaikės pardavimo sutartys. Tokiu būdu užtikrinamas projekto rizikos sumažinimas ir operavimas, projekto pelningumas. Todėl, net jei pardavimas vyksta estams, tačiau vėliau energija grįžta į Lietuvą, pas vartotojus. Tiesioginio kabelio iki kiekvieno Lietuvos namo nėra galimybių nutiesti, o per tinklus mes tai galime padaryti, ir tai darome per sandorį su įmonėmis ar gyventojais.

I. Ostrovskij, pakomentavo, kad Lietuvoje pagaminta energija per tinklus nukeliauja į Estiją, ten kažkas iš to uždirba, paskui per tinklus, kuriais sujungta Lietuva, Lenkija, taip pat ir Rusija, grįžta atgal į Lietuvą, tik jau brangesnė. Kur čia valstybės ir Kelmės interesas? Nes nėra aišku ar pagaminta energija sugrįš. O kitą infrastruktūrą, biojėgaines, sunaikinsime dėl vėjo jėgainių. Ar nebus taip, kad eisim į Estiją prašyti elektros. Synchronizacija su Lenkija neveikia, kada veiks nežinia. Iki šiol esame Rusijos tinkle. Ir net kai kurie valdžios vyrai sakė, kad kiekviena VE tai vinis Lietuvos nepriklausomybei, nes visa energija patenka į BL tinklą, kuris jungia Rusiją, Latviją, Estiją ir Baltarusiją, ypač dėl atominės elektrinės. O jūs sakote, parduosite kas daugiau mokės, tai jei rusai sumokės daugiau parduosite rusams.

D. Celešius atsakė, kad yra „Nord pool“ birža, kurioje elektros energija yra prekiaujama. Mes siūlome variantą pasirašyti sutartį su mumis, pvz. Enefit Lietuva, įmone, kuri yra laisvas nepriklausomas tiekėjas, ir kuri gali už tam tikrą kainą pasiūlyti tam tikrą MWh kiekį nusipirkti. Galutinis elektros energijos vartotojas yra įmonės bei gyventojai. Šiai minutei energija į Lietuvą patenka arba iš Lenkijos, arba iš Rusijos, arba iš Švedijos. Nacionalinės strategijos tikslas yra vietiškai pasigaminti elektros. Vyksta synchronizacijos projektas, kuris yra valstybinės svarbos projektas, ir planas yra surašytas dienomis, kad jau 2025 metais turime atsijungti nuo Rusijos elektros tinklų, iš kurių nenorime nei pirkti, nei atiduoti savo pagamintos energijos. Tinklas ir infrastruktūra Lietuva-Latvija-Estija yra bendra. Ir kai trūksta elektros energijos mes ir šiandien kažkur ją perkam, importuojam. Jeigu jūsų klausimas yra ar Kelmės rajone pastačius mūsų VE parką Kelmės rajono gyventojams elektros prasme bus kas nors geriau, tai galiu atsakyti, kad mes galime pasiūlyti sudaryti sutartį su mūsų įmone dėl „žaliosios“ energijos tiekimo. Tiesiogiai jos tiekti gyventojui negalime, mes ją turime tiekti per tinklus.

I. Ostrovskij, pakomentavo, kad tam tikrais skaičiavimais VE šiuo metu pagaminta tik 10 proc. energijos. Kitą energiją pagamina vienos ar kitos valstybės kontroliuojamos įmonės, kogeneracinės elektrinės, Elektrėnai ir pan. Dabar kalbama, kad VE gamins beveik visą elektros energiją. Tačiau jūs teisingai pasakėte, kad VE yra tiesiog biznis, privataus kapitalo ir šiuo atveju ne Lietuviško kapitalo.

Tad kurioje vietoje nacionalinio intereso ir saugumo klausimas verslininkams, kurie mažai turi bendro su Lietuva. Valstybė praranda energetikos kontrolę, ji bus privačiose rankose. Visi vėjininkai nenori su valstybe turėti nieko bendro, net atsisako ES paramos, tam, kad sukurti savo biznio nepriklausomumą, kad išvengtų aukcionų.

D. Celešius pakomentavo, kad ir šiuo metu Lietuva didžiąją dalį energijos importuoja. Interesas verslininkams statant vėjo ar saulės parkus – turėti naudą. Bet mes nebėgam nuo valstybės intereso. Nuo 2016 metų iki dabar nebuvo pastatytas nei vienas parkas, nes nei vienas verslininkas nestatys parko į minusą. Su vėjo asociacijos pagalba buvo kalba su valstybe, kad parkų statybai reikalinga parama. Bet paramos mechanizmas padarytas toks, kad paramos neduoda. Kadangi valstybė nesuinteresuota padėti vystyti parkus, todėl VE vystytojai siekia pastatyti Lietuvoje atsinaujinančią energetiką ir tam ieško kitų būdų. Pastatę parką mes gaminsim apie 300 GWh energijos, kurią galime perduoti naudodami nepriklausomą tiekėją, kad jis tą elektros energiją biržoje parduotų įmonėms ar paprastiems Lietuvos žmonėms. Mes remiame sinchronizacijos projektą ir sakome, kad kuo greičiau mes atsijungsim nuo esamų grėsmių (Astravo), tuo mes būsim laimingesni.

J. Koryznienė-Butkutė uždavė klausimą apie VE statybai atidalintus žemės sklypus. PAV ataskaitoje kalbama apie 15 VE, tačiau yra nurodoma, kad atidalinti 20 žemės sklypų, kuriems yra keičiama paskirtis. Kiek VE planuojama? VE numatytos teritorijoje, kuri bendrajame plane priskirta atsinaujinančių išteklių teritorijoms. Bet akivaizdžiai matyti, kad dalis jėgainių yra ant tos teritorijos ribos. Šių jėgainių SAZ tikrai išeina iš atsinaujinančių išteklių teritorijos ribų. Ar tikrai taip yra? Jei taip, manyčiau vietos parinktos netinkamai, nes SAZ tai yra pasekmės, kurios turėtų likti atsinaujinančių išteklių teritorijos ribose. PAVe yra numatyta, kad bus atliekamos investicijos į esamus kelius. Kokiais pagrindais bus atliekamos investicijos į valstybei ar savivaldybei priklausantį turtą, kaip tai bus vykdoma? Kyla klausimas dėl suformuotų sklypų dydžio, kuris yra tik 15 arų. Akivaizdu, kad jėgainių sparnai suksis gretimuose sklypuose. Ar čia tikrai normali ir teisinga praktika? Mes esame išdėstę rašte klausimas dėl privataus turto. Taip pat ataskaitoje nurodyta, kad savivaldybė kasmet gaus apie 200000 Eur mokesčio iš nekilnojamojo turto. Norėčiau, kad detalizuotumėt kokia yra investicijų suma, kokia apmokestinamoji nekilnojamojo turto (toliau – NT) vertė.

R. Milerienė atsakė, kad 2016 metais parkas buvo suplanuotas susidedantis iš 23 VE. Vystantis planams iš 23-ų vietų liko reikalingos 20 VE vietų. PAV užduotis patikrinti, ar šitose vietose gali būti statomos didesnės galios modelio VE, nei buvo suplanuota 2016 metais. Atliekant šių 20 VE vertinimą, buvo išgeneruotos dar dvi alternatyvos po 15 VE. Natūralu, kad vystytojas norėdamas greičiau įgyvendinti VE parko planus, kurie pradėti 2016 metais, visoms 20 vietų pasirengė žemės sklypų dokumentus, pakeitė paskirtį. Jeigu bus priimtas PAV sprendimas, kad veiklą galima vystyti pagal II-ą alternatyvą, parke bus statoma 15-a VE. Kelmės rajono BP yra išskirta teritorija atsinaujinančios energetikos plėtra ir taip, dalis VE yra planuojama ties riba. Įgyvendinat II-ą alternatyvą keletu arčiau ribos esančių VE kaip tik ir atsisakoma. Spec. plane nėra nurodyta koku atstumu nuo ribos jau galima statyti VE, taip pat nėra nurodyta kaip šios ribos buvo suplanuotos. Už tinkamą visų teritorijų planavimo dokumentų reikalavimų vykdymą atsako Kelmės rajono savivaldybė, kuri šitą klausimą nagrinės ir su kuria reikės susiderinti atitikimą teritorijų planavimo dokumentams.

J. Koryznień-Butkutė pastebėjo, kad visoje ataskaitoje yra tik viena ši vizualizacija kaip VE stovės šitame atsinaujinančių energetikos išteklių plote. Nėra pavaizduotas kelių tinklas, ar jis tilps šioje teritorijoje. Taip pat, jei skirta zona konkrečiai veiklai vykdyti, tai natūralu, kad SAZ, šešėliavimas, triukšmas, visos kitos pasekmės turi neišėti iš tų ribų. Spec. plane neparašyta, kad pasekmės gali išėti į gretimą teritoriją. Sklypai paruošti, panašu, kad PAVas tampa tik formalumu, tad ką čia su visuomene veikiame.

R. Milerienė patikslino, kad PŪV organizatorius pagal dabar galiojančius dokumentus šioje teritorijoje galėtų statyti 23 VE. PAV atliekamas todėl, kad norime sumažinti šių 23 VE skaičių. Numatoma įrengti visiškai tokių pačių fizinių parametrų elektrinės, tačiau gaminančios dvigubai daugiau energijos. Tačiau pagal įstatymus turime pasikartoti procedūrą, įsivertinti naujai atsirandančius faktorius. Ir šį mažinimą, pradžioj iki 20 VE, o PAV eigoje iki 15-os VE, matau, kaip didelį naštos palengvinimą aplinkai, paukščiams, gyventojams.

D. Celešius pakomentavo, kad nuo 2016 metų planavo vystyti 3,6 MW jėgaines. Neišvystėm dėl įvairių priežasčių. Atsiradus naujai technologijai, ir triukšmas sumažėjo. Vietoj to, kad planavome statyti 23 VE, mes norime pastatyti mažiau elektrinių ir mažiau teršti aplinką. Jos bus galingesnės, bet čia yra generatoriaus klausimas, nes yra naujesni sprendimai. Tam iš naujo darome PAV. Kelių tvarkymo projektai yra atliekami pagal visus Lietuvoje galiojančius įstatymus, kai reikia gaunami leidimai ir suderinimai. Planuodami VE atvežimą, mes žiūrime kokiais keliais jas reikės atvežti. Projektai derinami su savivaldybe. Jei kelias yra geras, tuomet gal užtenka tik tam tikro monitoringo, tačiau jei kelias yra blogas, mes susitariame su savivaldybe, jį atnaujiname, padarome pravažiuojamu.

I. Ostrovskij paklausė ar Kelmėje jau yra kokie nors suderinimai su savivaldybe?

Stasys Jokubauskas, Kelmės savivaldybės administracijos direktorius atsakė, kad šiai dienai dėl kelių nėra jokio suderinimo dar. Bet užduotas klausimas gal apie tai, ar bus remontuojam ten kur gyventojams reikia, kad ir gyventojai patirtų tam tikrą pagalbą.

J. Koryznień-Butkutė pakomentavo, kad klausė konkrečiai apie savivaldybės kelių sutvarkymą, ne apie paramą gyventojams. Paklausė kur Europoje 440 m atstumu nuo namo stovi panašaus tipo kaip planuojamos VE. Nepavyko rasti tokių pavyzdžių. Didesniais atstumais radome.

D. Celešius atsakė, kas šiai minutei atsakyti kur tiksliai stovi tokios VE ir kokiu tiksliai atstumu negali atsakyti, bet būtinai pasidomės ir pasidalins informacija. Tačiau planuojamos VE nėra jokia naujovė ir manyti, kad niekur tokių nėra būtų keista. Nordex, Vestsa, GE ir kiti gamintojai gamina tokio tipo jėgaines, visam pasauly jas parduoda ir stato. Dėl atstumų iki gyventojų pasidomėsiu. Tačiau planuodami savo parką mes stengiamės atsižvelgti į gyventojus. Vertindami triukšmą jie reikia nakties metu numatome, kad triukšmas bus mažinamas.

S. Jokubauskas paklausė ar gali būti atstumas iki gyvenamojo namo mažesnis nei 440 m.

R. Milerienė, atsakė, kad taip gali, bet tokioms VE bus itin griežti triukšmingumo ir šešėliavimo mažinimo reikalavimai bei būtinos priemonės, ir riziką dėl to, kad VE veiks su sumažinta galia prisiima PŪV vystytojas, mūsų darbas jį įspėti apie tai, kad VE yra itin arti ir jai bus taikomi itin griežti reikalavimai.

J. Koryznienė-Butkutė paklausė, ar suminis kelių planuojamų VE parkų poveikis neturės poveikio gyventojų NT vertės sumažėjimui. Užsienio patirtis rodo, kad poveikis yra ir yra numatomi tam tikri kompensavimo mechanizmai. Kas už tai bus atsakingas? Suprantu, kad yra valstybės politika ir interesai, bet aš kalbu apie viešą interesą, nes gyventojų sąlygos ir aplinka neturi būti bloginamos. Tad kyla klausimų ar nenukentės privatus turtas, ar nebus ribojamos veiklos. Taip pat pakomentuokite dėl NT mokesčio savivaldybei apmokestinamosios vertės. Kokia yra statinio statybos vertė ir apmokestinamoji vertė. Nuo kurios bus skaičiuojamas NT mokestis?

D. Celešius atsakė, kad NT mokestis bus taikomas 3 proc. Jis taikomas statiniui. Mokestis skaičiuojamas nuo pamato ir bokšto, kuris yra statinys, vertės. Kiekvienu konkrečiu atveju vertė gali būti kitokia. Statinio vertė projekto užbaigimo metu yra skaičiuojama matininkų naudojantis tam tikra prieinama informacija. Vertė nurodoma Registrų centro išrašė.

J. Koryznienė-Butkutė paminėjo, kad Kelmėje pastaruju metu turėjo daug poveikio aplinkai vertinimo analizių ir nori pasidžiaugti šita ataskaita, kuri yra išsamiausia ir informacijos yra daugiausia, bent jau matoma per kur planuojama privažiuoti prie jėgainių. Ačiū labai.

D. Pranckūnienė, paklausė kokio galingumo ruošiamasi stati VE, nes yra variantai nuo 5,5 iki 8 MW. Turbūt statysite galingiausias? Ar nieko tokio jei viršysite 80 MW? Minėjote, kad šešėliavimas modeliuojamas pagal Vokietijos rekomendacijas, tačiau neimam rekomendacijų dėl atstumų nuo gyvenamųjų namų. Ataskaitoje minima, kad „žalioji“ energetika, kartu ir šitas parkas, sumažins CO2 kiekį ir pan. Esu ekologė, tad kas čia bus kompensuojama, kiek automobilių bus pakeista elektromobiliais? Pasauliniu mastu šios VE CO2 pėdsaką labai nežymiai mažina. Žalias yra tik vėjas, žinant poreikį retųjų metalų, kurių trūksta ir jų poreikis tik didės, nes generatoriai galingėja, tai bendroj sumoje CO2 nelabai sumažinsime.

R. Milerienė atsakė, kad nuo PAV rengimo pradžios planuotas 5,5–6,2 MW galio VE modelis pagal GE ir kitus gamintojus. Tačiau diskutuojant su AM ir dalyvaujant naujų metodikų rengime išgirdome nuomone, kad PAV procesiniuose dokumentuose yra be reikalo labai tiksliai įvertinami modeliai. Žinant tikslų modelį yra daug lengviau parengti PAV dokumentus, tačiau vėliau, kai reikia veiklą įgyvendinti, gali nutikti taip, kad to konkretaus modelio rinkoje nebėra. Tokiu atveju užsakovas būtų grąžinamas į pačia PAV pradžią ir turėtų rengti visus dokumentus iš naujo su kitu modeliu. Todėl PAV ataskaitoje nustatytos ribinės fizinių VE modelio parametrų vertės. Jeigu bus pasirinktas didesnės galios modelis bus įrengiama dar mažiau VE. Šiai dienai vertintas maksimalių parametrų modelis yra tik hipotetinis, negaminamas rinkai. Dėl šešėliavimo normų – būtų geria, kad Lietuva pasitvirtintų savo normas ir nereikėtų vadovautis vokiškomis ar kitomis. Deja, šiuo metu iš viso neturime nustatytų ribinių šešėliavimo normų, ir jei nesiremtume vokiškomis, neturėtume galimybių nustatyti ar galimas reikšmingas šešėliavimo poveikis ir kada stabdyti VE. Specialiųjų žemės sąlygų įstatyme yra numatyta, kad normatyvinė SAZ yra 440 m. Tuomet jokio vertinimo nereiktų, tačiau VE poveikis turi būti įvertintas, nes kartais gal šis atstumas gali būti nepakankamas, taip pat ir šešėliavimas į šiuos metrus netelpa ir jis turi būti ribojimas. SAZ nustatoma pagal triukšmą. Pagal šešėliavimą nenustatomą, nes šešėliavimą galima sumažinti. Triukšmą galima sumažinti mažinant VE galią, tačiau visiškai panaikinti jo negalime, todėl nustatoma SAZ riba, kuri rodo kurioje vietoje susiformuos 45 dBA Lietuvoje galiojanti ribinė triukšmo vertė nakties metus. Dėl poveikio klimatui

ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų pritarčiau jūsų komentarui, kad žiūrint pasauliniu mastu šie mažinimai yra nedideli, bet jie vis dėlto yra. Pokyčiai energijos rinkoje jaučiami. Valstybė skatina pereiti nuo taršesnių iškastinių kurą naudojančių automobilių prie elektromobilių, o tai reiškia, kad elektros poreikis augs, ir gaminti mes ją turim pasirenkant švaresnius būdus. Iškastinio kuro pakeitimas vėjo energija pasauliniu mastu yra pripažįstamas kaip žalesnė energija, nei iškastinio kuro, dujų, skalūnų ar atomo naudojimas.

D. Pranckūnienė, paklausė kodėl PAV ataskaitoje nutylima dėl susidarančių atliekų. Sakoma, kad atliekų nesusidarys, neminimi tepalai, sparnuotės, kurios turi būti keičiamos dėl susidėvėjimo. Ataskaitoje sakoma, kad bus išmontuota ir sudėta vystytojo nurodytoje vietoje. Sparnuotės neperdirbamos šiai dienai, reiktų atidžiau į tai žiūrėti. Dėl kraštovaizdžio – Lietuva nėra pasiruošusi šiai dienai tokiai VE energetikos plėtrai, nėra normalių teisinių aktų ir rekomendacijų.

R. Milerienė atsakė, kad PAV ataskaitoje nurodyta, kad ne PŪV organizatorius turi nurodyti kur sudėti atliekas, nesvarbu ar tai atidirbę tepalai ar sparnuotė, bokšto dalys, ar statybos atliekos. Lietuvoje mes turime puikiai veikiančius atliekų tvarkymo įstatymus. PŪV organizatorius informuotas, kad visos susidarančios atliekos turi būti rūšiuojamos ir perduodamos spec. atliekų tvarkymo įmonėms. Net VE gamintojas turi savo rekomendacijas, kaip 20–25 metų atidirbusios VE turi būti utilizuojamos.

D. Celešius atsakė, kad šiuo metu dar neturi patirties išmontuojant parkus Lietuvoje, nes seniausias parkas statytas 2009 metais, jam šiuo metu 12 metų, tad šiais metais baigiasi subsidija, tačiau neketinama sustoti jį operuoti ir naudosis dar 10 metų. Parkų eksploatacijai samdome profesionalias įmones. Jėgaines prižiūri pats įrangos tiekėjas. Jie pagal kontraktą pilnai atsakingi už Lietuvos įstatymų vykdymą, todėl tiek tepalai, tiek mentys utilizuojami pagal galiojančius teisės aktus. Mentys ilgai buvo didelė problema dėl utilizavimo. Tačiau patys gamintojai kuria perdirbimo technologijas. Gamintojai taip pat kuria mentis iš medžiagų, kurios būtų kuo daugiau perdirbamos. Jeigu mes pastatome jėgainę, ar dabar ar po 25 metų už atliekas esame atsakingi mes.

I. Ostrovskij paklausė, po 25 metų kas utilizuos, jeigu „Energijos žaros“ jau nebebus.

D. Celešius atsakė, kad jeigu taip nutiktų, kad parką perims kita įmonė ji ir turės pasirūpinti, kad parkas būtų sėkmingai utilizuotas.

R. Milerienė pakomentavo, kad perėmėjui PAVo sprendiniai ir priemonės, kurios bus perkeltos ir į techninį projektą, bus privalomos ir po 25 metų.

Algirdas Steponkevičius paklausė kiek statome parke bus įdarbinta vietinių Kelmės rajono gyventojų.

D. Celešius atsakė, kad tikslaus kiekio įvardinti negali. Tai yra ilgas statybos procesas, kuriam samdomos skirtingos įmonės. Įrangos tiekėjai samdo vietinius žmones padėti VE statyboje. Pagal analogiją su paskutinio parko statybos procesu, buvo įtrauktas tikrai nemažas kiekis žmonių. Dirbo daug vietinių žmonių prie kelių, prie pamatų įrengimo. Eksploatavimo metu paprastai tokio dydžio parkui reikalingi apie 6 technikai. Paprastai įrangos tiekėjas, kuris prižiūri parką, samdo Lietuvoje žmones, juos apmoko.

Regina Šutaitė pakomentavo, kad labai aktualu atstumai nuo sodybos. Triukšmas yra kenksmingas sveikatai, jei sodyba yra 400–500 m nuo VE, žmogui trukdys triukšmas, tai kokios bus priemonės, kaip triukšmas bus mažinamas naktį. Triukšmas bus 45 dBA, pakliūvame prie raudonos zonos. Toliau šėšėliavimas, mirgėjimas, infragarsas. Ausiai negirdimas, bet žalą daro.

R. Milerienė atsakė, kad PAV ataskaitoje triukšmas yra modeliuojamas tam skirtomis programomis. Triukšmingumas skaičiuojamas 40 m atstumu nuo gyvenamos zonos. Kai VE atsiras, priduodant parką bus atlikti VE sukeliama triukšmo matavimai.

Aurelija Žalienė, PTPI visuomenės sveikatos specialistė, pakomentavo, kad modeliavimo metu kiekvienai VE buvo pariktas maksimalus garso lygis, kuris prie kiekvienos gyvenamosios teritorijos neviršytų 45 dBA, kurie reglamentuojami kaip nakties triukšmo ribinis lygis. Tam nustatoma SAZ būtent pagal 45 dBA triukšmo lygį. Pagrindinė mažinimo priemonė yra tokia, kad kiekvienai VE parenkamas maksimalus galimas triukšmo lygis, kuris neviršytų gyvenoje aplinkoje nakties metu leidžiamo triukšmo.

Regina Šutaitė paklausė: jei yra konfliktas gal yra alternatyvų. Gal prie sodybų vietoje vėjo jėgainių galima statyti saulės energetiką. Būtų labai puikiai. Kodėl prie sodybų VE? Saulės energetika būtų alternatyva. Vėjo energija nėra tokia žalia. Vilkaviškyje statant VE padaryta žala gamtai dėl pamatų statybai supiltų atliekų. Norime išgristi apie visas grėsmes.

R. Milerienė pakomentavo, kad graži idėja saulės elektrines vystyti vietoje vėjo elektrinių, tačiau šio projekto užduotis buvo įvertinti VE poveikį. O jei užsakovai sugalvos įrengti pamatus vietoje betono naudojant atliekas, tai bus nelegalu ir už tai gresia baudžiamoji atsakomybė.

D. Celešius atsakė, kad Lietuvoje galioja įstatymai, kurių turi laikytis visi normalūs vystytojai. Mūsų įmonė visas statybas vykdo taip, kaip nusako Lietuvos įstatymai. Taip pat vystome ir saulės energijos parkus. Bet šis projektas, kuriuo planuojama statyti VE, buvo pradėtas dar 2016 metais.

I. Ostrovskij pakomentavo, kad minėta, jog į Kelmės rajoną ateis 95 mln. Eur investicija. Kas sudarys tas investicijas, ar jos tikrai ateis į Kelmės rajoną. Didesnė dalis pinigų išeis į užsienį. Nebus tų investicijų. Meluojate. Nes jei būtų investicija 95 mln., tai per metus turėtumėte sumokėti beveik 3 mln. NT mokesčio. Bet tiek nebus, nes visos investicijos nukeliaus į užsienį, į Kiniją.

D. Celešius pavadino, kad bus dalis investicijų, kurios bus susijusios su VE įranga. Įrangos kaštai kelias įrangos teikėjui. Bet pati įranga nesusimontuos. Surinkimo darbai bus vykdomi Lietuvoje, darbuosis statybininkai, surinkėjai, montuotojai. Kelias ties lietuviškos įmonės, kabelius pirsime čia Lietuvoje. Pastotes statysime Lietuvoje, telksimės lietuviškus darbuotojus. NK mokestis skaičiuojamas ne nuo darbų.

I. Ostrovskij pakomentavo, kad informacija, kad NT mokestis bus mokamas po 200 000 Eur kasmet ir iš viso apie 5 mln. Eur yra melaginga. Per pirmus metus jūs nemokėsit 200 000 Eur, nes tai bus maksimum 50–70 tūkst. Eur. Vėliau NK vertė su kiekvienais metais mažėja ir 25-ais metais jūs sumokėsit 0. Ir bendra vertė ką jūs per 25 metus sumokėsit į biudžetą bus 200 000 Eur.

D. Celešius pakomentavo, kad NT mokesčio sumokėsim 3 proc. nes toks nustatytas.

J. Koryznień-Butkutė pakomentavo, kad bando suskaičiuoti nuo kokios sumos skaičiuojami 200000 Eur, bet niekaip nesigauna. Optimistiškiausiu atveju gaunasi apie 100000 Eur. Savivalda šioje vietoje turėtų atkreipti dėmesį. Ne konkrečiai dėl šio projekto. Nesame nusiteikę prieš jūsų projektą. Netgi manau, kad šis projektas iš visų Kelmėje šiuo metu planuojamų projektų yra gal labiausiai tinkamas. Bet ar savivalda tikrai suvokia, kokią naudą gaus iš šių projektų. Nukrypstant nuo PAVo atsakykite: pagal galią yra planuojamos 15 VE, išeina, kad elektros energijos linijų pralaidumas negalėtų daugiau tokios statybos leisti. Tad jeigu savivalda šiuo metu leidžia visame rajone statyti VE, ar teisinga prielaida, kad elementarus vartotojas – darželis, mokykla, biudžetinė įstaiga, pramonės įmonė ar privatus asmuo, norėdamas pats gamintis elektros energiją ateity neturės tokios galimybės, nes nebegalės gauti reikiamos galios.

D. Celešius pakomentavo, kad teoriškai, jei labai daug generatorių būtų prijungta, tai kitų generatorių jungtis neleistų. Tačiau mes savo parką ketiname jungti prie 330 kV įtampos linijos. Ši linija turi didelį pralaidumą ir gali priimti daug galios. Mes iš galiojančių 23 VE vietų, išsirinkome tam tikrą skaičių jėgainių, 80 MW ir jungsime juos prie 330 kV linijos. Tokios galios parko prijungimas prie 330 kV linijos, leis kitiems vartotojams pasistatyti saulės elektrinę ant stogo. Grįžtant prie NT mokesčio, 3 proc. galima paprastai paskaičiuoti. Vertė 420–450 tūks. Eur. dauginant iš 3 proc.

R. Milerienė pakomentavo, kad jei šiuo metu nėra tikslaus atsakymo kaip skaičiuojamas NT mokestis, tuomet šis klausimas bus patikslintas iki PAV ataskaitos teikimo subjektams. Jei mokestis buvo klaidingai suskaičiuotas, skaičiavimus patikslinsime. Pagal susirinkimo metu pateiktas pastabas ir gautas visuomenės pastabas pakoreguota ataskaita bus paskelbta PTPI tinklapyje.

D. Celešius pakomentavo, kad ši skaičiavimo sistema nėra nauja. Yra galiojanti praktika, kaip skaičiuojamas NT mokestis ir aš ja vadovaujuosi. Patikslinsime.

I. Ostrovskij pakomentavo, kad 2017 metais Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija priėmė nutarimą, kuriuo buvo apribotos „Energijos žaros“ galimybės, buvo ginčas su Litgrid dėl pralaidumo. Kokia dabar situacija, ar išsprendėt ginčą su Litgrid?

D. Celešius atsakė, kad norėjo prisijungti prie 110 kV linijos. Prie šios linijos Litgrid neleido prisijungti, argumentuodamas, kad ši linija nebeturi laisvų pralaidumų. Todėl šiam parkui tiesiama ilga 110 kV kabelinė linija, kuri bus jungiama prie 330 kV linijos, kurioje pralaidumų yra. Ginčas išspręstas.

I. Ostrovskij paklausė, ar nebus taip, kad dabar jau ir 330 kV linija bus pilnai užpildyta ir be jūsų jau niekas į ją neįlys.

D. Celešius atsakė, kad ne. Šioje 330 kV linijoje anot pirminių Litgrid skaičiavimų yra 900 MW laisvos vietos.

I. Ostrovskij paklausė, kodėl visi vėjininkai steigia antrines, tretines įmones. Turim pavyzdį su „E energija“ – „9 sparnai“ ir t.t. turim pvz. kai „E energija“ staiga atsisakė savo planų Latvijoje ir savo įmones paliko likimo valiai, nors turėjo 100 proc. akcijų. Klausimas ar nebus taip su UAB „Energijos žara“, nes pagal visus įmonės balansus, finansinę atskaitomybę, pagal nemokumo įstatymą yra nemoki įmonė. Skolos viršija kapitalą. Pajamų pernai nesugeneravo, bet sugebėjo nuostolių

sugeneruot. Ar tai nėra specialiai kuriamos įmonės, kad paskui išvengti atsakomybės? UAB „Energijos žara“ bent jau yra vienas darbuotojas, o kitose įmonėse, bus birželio 14 d. kitas viešinimas, net nei vieno darbuotojo nėra, nežinia net kas dokumentus pasirašo.

D. Celešius atsakė, kad yra ne pirmi metai šiame biznyje. Nuo 2008 metų įmonė vykdo veiklą tuo pačiu principu. Yra UAB, kuris vysto parką, atsiskaito įmonei, kurioje yra visas valdymo padalinys, kaip šiuo atveju Enefit Green. Parkai vystomi ant įmonės, kad būtų paprastesnė administracija. Kiek turime pavyzdžių visi sėkmingai įgyvendinti. Taip, mums šiuo metu tai yra nuostolinga, nes tai yra įmonės, kurios reikalauja investicijų į PAV, tyrimus, techninius projektus. Projektas pradės gauti grąžą, kai pradės pardavinėti elektros energiją. Mes valstybės ir ES paramos neprašome, investuosime apie 100 mln. Eur, būtų keista, jei po to pabėgtume.

I. Ostrovskij pakomentavo, kad PAV ataskaita, iš visų kurias matė, yra geriausia. Tačiau klausimas kas užsako ir kas moka už visą Instituto darbą. Ar ne tie patys vėjininkai? Kaip tuomet gali būti neigiamos išvados, jei jums reikia atsiskaitys prieš užsakovą.

R. Milerienė atsakė, kad apmoka užsakovas UAB „Energijos žara“, kuriuos finansuoja jų motininė įmonė. Tokia šiuo metu yra praktika, kad už savo veiklos PAV susimoka pats PŪV vystytojas. PTPI PAV veikloje yra nuo 2014 metų, specialistai turi dar ilgesnę patirtį. Tarp PŪV užsakovų, VE parkų vystytojų, mes nesame patys populiariausi rengėjai, nes mes esame reiklūs, prigalvojame visokių priemonių, kurių kiti rengėjai galbūt nemato, nesiūlo. Neatliekame PAV be išsamių aplinkos tyrimų, nepriimame sprendimų ir neteikiame informacijos kol mums patiems iki galo nėra viskas aišku. Daugiau bendraujame su visuomene, institucijomis, siekdami kuo geresnė informacijos. Nuo kitų rengėjų taip pats skiriamės tuo, kas labai stengiamės jog mūsų ataskaitos būtų trumpos, bet aiškios, parašytos paprasta kalba. Gavę visuomenės pastabas stengiamės ne jas atmesti, o maksimaliai įmanomai kliūvančias vietas paaiškinti. Sprendimus dėl veiklos leistinumą priima atsakingos institucijos. Mes kaip rengėjai visą surinktą informaciją, ekspertinius vertinimus, savo įžvalgas pateikiame užsakovams, PAV subjektams ir atsakingai institucijai.

I. Ostrovskij paklausė, ar užbaigtą PAV ataskaitą pirmas pamato užsakovas.

R. Milerienė atsakė, kad taip, užsakovas pamato, ir kad užsakovas yra vienas iš kokybės kontrolės garantų, kuris gali skaitydamas koreguoti technines klaidas, tačiau negali įtakoti vertinimo rezultatų, kaip triukšmo ar šešėliavimo, poveikio paukščiams vertinimas. Čia jau mes užsakovui nustatome VE darbo sąlygas atsižvelgę į VE vietą. Mes nesame iš tų rengėjų, kurie bet kokia kaina pramušinėja parkus bet kur.

I. Ostrovskij paklausė, o jeigu užsakovui nepatinka paruoštas PAV ar jūs tokiu atveju viešinate ataskaitą ar tiesiog ją paliekate užsakovui?

R. Milerienė atsakė, kad su užsakovais visada išdiskutuojamos PAV metu nustatytos priemonės ir sprendimai. Mano praktikoje dar nebuvo tokio atvejo, kad nepavyktų susitarti ir mūsų patarimai ar vertinimo principai būtų atmesti užsakovo. Paprastai pavyksta įrodyti užsakovui, kad reikalingi tyrimai. Komandoje dirba moksliniuose projektuose dirbinantys specialistai, todėl į jų nuomonę yra įsiklausoma.

D. Celešius pakomentavo, kad kaip užsakovai žino, kokios būna problemos parkuose. Nėra tikslo padaryti darbą tik tam, kad padaryti, o paskui išjunginėti parką dienai ar savaitei. Siekiama, kad parkas būtų optimistiškiausiai išdėliotas ir , kad būtų įvertintos visos rizikos būtent šiame etape, kai dar niekas nestovi.

R. Milerienė, priminė, kad per 5 d. d. bus praengtas ir corpi.lt paskelbtas susirinkimo protokolas. Tuomet ataskaita bus papildyta, pakoreguota pagal gautas pastabas bei teikia PAV subjektas ir atsakingai institucijai derinimui.

Raminta Kazlauskienė, Liolių seniūnijos seniūnė padėkojo už konstruktyvų pristatymą. Pagyrimas. Lyginant su praėjusiu mūsų seniūnijoje VE parko PAV pristatymu, tai sąlyginai objektyvus faktų pristatymas. Atsakyta į daug klausimų iš bendrosios pusės, todėl kur kas visiems pasidarė aiškiau. Prašymas atsižvelgti kiek įmanoma į išsakytas objektyvias pastabas. Mūsų atveju labiausiai užkliuvo pora atstumų iki gyvenamųjų namų, kur yra 405 ir 425 m atstumas iki pastatų. Ar tai yra gyvenamosios sodybos, nes šios vietos, kur planuojamas įrengti parkas yra vienos dėkingiausių aplinkos atžvilgiu, nes tai yra ūkinės erdvės, mažai gyvenamųjų namų. Jei ten gyvenami namai, gal galima tą atstumą padidinti ar kitaip sumažinti poveikį. Taip pat prašymas atsižvelgti į šiandien jus pasiekusius prašymus, kiek tai įmanoma, Baldegiškių atveju, nes žmonės yra kiek sunerimę, bet nusiteikę geranoriškai todėl tikiu, kad pavyks išlaikyti konstruktyvų dialogą. Ačiū rengėjams ir užsakovui už aiškų pristatymą, labai išlaikytą dalykinį ir ramų bendravimą bei kantrybę.

Susirinkimo pirmininkė

Susirinkimo sekretorius

Rosita Milerienė

Arūnas Balčiūnas

Protokolo pasirašymo data 2021-05-28